
REINWARDT AKADEMIJA U AMSTERDAMU

IM 36 (1-2) 2005.
POGLEDI, DOGAĐAJI, ISKUSTVA
VIEWS, EXPERIENCES, EVENTS

ANA BIŠKO □ Zagreb

Godine 2001. i 2002., nakon završenog studija povijesti umjetnosti, komparativne književnosti i dodatnog studija muzeologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, izbor Amsterdama i Reinwardt akademije, iako mi ih je preporučio profesor Maroević, bio je više slučajaj i odabran stjecajem okolnosti. Međutim, ni u jednom trenutku nisam pomislila da sam pogriješila.

Ali najprije o samom imenu akademije. Caspar Georg Carl Reinwardt (1773.-1854.) rođen je u Prusiji, ali je od 14. godine živio u Nizozemskoj. Bio je profesor kemije i prirodopisa te direktor Kraljevskog kabineta za prirodopis. Reinwardt je mnogome pridonio organizaciji uprava za obrazovanje i javno zdravlje. Osnovao je poznati botanički vrt u Buitenzorgu i često putovao, pokazujući talenat za obogaćivanje postojećih zbirki u Nizozemskoj. Sustavno dopunjujući zbirke, istodobno je težio što boljoj dokumentaciji svojih predmeta, što ga čini muzeologom *avant la lettre*.

Reinwardt akademija osnovana je 1976. u Leidenu kao ustanova za visoko muzeološko obrazovanje. Od 1987. Akademija je dio Amsterdamske škole za umjetnosti, a od 1992. i njezini su prostori smješteni u Amsterdamu.

Reinwardt akademija jedina u Europi nudi visoko četverogodišnje obrazovanje na području muzeologije, sa specijalizacijom u muzejskoj komunikaciji (edukaciji) i upravljanju zbirka. Prve dvije godine svi studenti imaju jednak program, a na trećoj godini opredjeljuju se za jedan od dva spomenuta smjera. Važan dio studija je i praksa u muzeju, koja traje cijelu školsku godinu. Nastavni jezik tog dodiplomskog studija je nizozemski, a godišnje se upiše najviše 55 studenata.

Od 1994. godine Reinwardt akademija započela je s međunarodnim poslijediplomskim studijem muzeologije. Poslijediplomski studij traje 18 mjeseci, a nastava se izvodi na engleskom jeziku. U vrijeme kad sam ja studirala taj se studij održavao u suradnji sa Sveučilištem iz Newcastlea (Muzejski studiji, Odsjek za arheologiju), pri čemu su se međusobno priznavale diplome.

PROGRAM POSLIJEDIPLOMSKOG STUDIJA. Visoka znanstvena razina kombinirana s praktičnim vještinama značajke su tog studija, koji se temelji na teorijskim i praktičnim iskustvima studenata, predavača i muzejskih djelatnika.

Znanstveni razvoj muzeologije tijesno je povezan sa stvarnim razvojem u muzejskom radu. Poslijediplomski studij muzeologije Reinwardt akademije postao je 1998. prvi međunarodni studij što ga je priznao British Cultural Heritage National Training Organisation (bivši Museum Training Institute)¹.

Zadaće poslijediplomskog studija jesu prenošenje novoj generaciji muzeologa teorijskog znanja i praktičnih vještina, prikupljenih iskustvom i obrazovanjem; pomoć studentima u njihovoj želji za stjecanjem novih znanja i novih pristupa, zajedno s pragmatičnom filozofijom muzeologije te osiguranje studentima znanstvenog pristupa muzeologiji i njihova priprema za stručni rad i vodeće funkcije u muzejima.

Od završetka mog studija na Reinwardtu dogodile su se neke organizacijske promjene, ali ovdje ću najprije opisati sustav po kojemu sam ja studirala, a zatim i nedavne promjene. Studij se sastoji od osam modula, od kojih se šest njih bavi raznim oblicima rada u muzejima. Navest ću hrvatski prijevod, a u zagradama i engleski naziv modula:

- Upravljanje informacijama (Information management);
- Konzervacija (Conservation);
- Obrazovanje/komunikacija (Museum communication);
- Istraživanje posjeta (Visitors study);
- Upravljanje institucijama u kulturi (Management of cultural institutions);
- Planiranje izložbe (Exhibition design).

Kratki modul Metodologije znanstvenog rada upotpunjuje program studija, a Teorija muzeologije je *leitmotiv* studija - usklađuje i povezuje sve module.

Cjelina od osam modula daje studentu čvrsti temelj i znanje iz cjelokupne muzejske prakse. Moduli su popraćeni materijalima za učenje, a primjenjuje se niz metoda (predavanja, radionice, samostalni rad, studijska putovanja i posjeti državnim i međunarodnim organizacijama). Predavači su profesori Reinwardt akademije, s bogatim iskustvom muzejskog rada, zatim nizozemski stručnjaci i gostujući inozemni predavači. Posjeti muzejima često prate i prezentacije njihova stručnog osoblja.

Na kraju svakog modula piše se seminarski rad od 2 000 do 3 000 riječi, koji se onda ocjenjuje, a na kraju uspješnog završetka modula Akademija dodjeljuje studentu certifikat o položenom modulu. To je posebno korisno za one koji slušaju samo jedan ili više modula, ali ne upisuju cijeli poslijediplomski studij.

Studij završava izradom magistarskog rada, nakon čega se dobiva titula Master of Arts (MA).

SADRŽAJ MODULA

□ **Teorija muzeologije.** Cilj je tog modula povećati svijest o aktualnim socijalnim, političkim i ekonomskim činiteljima koji djeluju na muzejski rad, te utjecaj tih činitelja na prošlost, sadašnjost i budućnost; razviti temeljito razumijevanje aktualnih teorija i njihove uloge u funkcioniranju muzeja; povećati sposobnost prepoznavanja, opisivanja i analiziranja tendencija u muzejskim aktivnostima i stjecanje sposobnosti za rad sa složenom metodologijom analize muzejskih predmeta kao temelja teorije i prakse njihova čuvanja i komuniciranja s njima.

Cilj modula je omogućiti studentima stvaranje općeg prikaza povijesti muzeja i muzejske profesije, prepoznavanje ideološke pristranosti u muzejskoj praksi i predlaganje poboljšanja praćenjem načela ICOM-ova Kodeksa profesionalne etike; opisati i analizirati društvenu ulogu, prostornu i organizacijsku strukturu muzeja, izložbe i muzejske predmete.

Na početku svakog modula slušaju se predavanja iz Teorije muzeologije, vezano za sadržaj tog modula, a predavač je Peter van Mensch.

□ **Upravljanje informacijama.** Zadaća je tog modula pružiti studentima uvid u registraciju, dokumentaciju i pronalaženje podataka o muzejskim zbirkama; unaprijediti razumijevanje i upravljanje tim informacijama te pokazati umijeće korištenja registracijom i dokumentacijom kao stručnim alatom za upravljanje kolekcijom, istraživanje, organiziranje izložbe, stvaranje informacija itd.

Nakon završetka modula studenti moraju usvojiti teoretsko znanje organizacije (računalnog) registriranja, dokumentiranja i pronalaženja informacija u muzeju.

Teme obuhvaćaju osnove registracije, registraciju povijesnih predmeta i slikovnih zapisa, metode pretraživanja, računalnu registraciju, organizaciju računalne obrade, postupke upravljanja zbirkom, postupke kontrole i posudbe, slike i tekst, multimediju i internet te promjene informacija o zbirci u muzeju.

□ **Konzervacija.** Modul proučava utjecaj okoliša na čuvanje muzejskih zbirki i daje opće znanje s područja konzervacije. Teme uključuju preventivnu zaštitu, nadzor okoline i kontrolu klime, opis stanja predmeta, mehanizme propadanja različitih materijala, procjenu štete, upravljanje predmetima, metode znanstvenog istraživanja, slikarske

¹ Britanska nacionalna organizacija za obrazovanje u kulturnoj baštini (bivši Institut za muzejsko obrazovanje).

i restauratorske tehnike, zakonski i etički kontekst skupljanja, planiranje čuvaonica, transportiranje predmeta te konzervaciju suvremenih umjetnina.

□ **Metodologija.** Modul metodologije obuhvaća proučavanje teorija koje teže stvaranju interdisciplinarnog pristupa zaštiti kulturne baštine.

Pristup je usmjeren na probleme. Na stvarnim primjerima proučavaju se načini na koje razne discipline (povijest umjetnosti, fizika, etika) utječu jedna na drugu. Modul uključuje i radionicu *Pisanje znanstvenog rada*.

□ **Obrazovanje/komunikacija.** U tom se modulu studenti obučavaju kako prepoznati i imenovati različite oblike medija i metoda muzejske (obrazovne) komunikacije; ocijeniti njihove jake i slabe strane u određenim situacijama; napraviti detaljan opis različitih ciljanih skupina; razviti i organizirati obrazovne programe; sastaviti obrazovnu politiku.

Modul obuhvaća teme poput općih načela muzejske komunikacije; razvojnu, odgojnu i obrazovnu psihologiju; definiranje ciljanih skupina; komunikacijske medije i metode te obrazovanje u muzejima.

□ **Istraživanje posjeta.** Taj se modul koncentrira na komunikaciju s posjetiteljem, a njegov je cilj pružiti studentu opći pregled metoda i razvoja istraživanja muzejskih posjeta. Praktični rad sastavni je dio modula.

Teme obuhvaćaju vrste i ciljeve istraživanja posjeta, metode i tehnike, istraživanje, intervju i upitnike, promatranje kao instrument za procjenu ponašanja, eksperimentalno istraživanje te zastupljenost i etiku istraživanja posjeta.

□ **Upravljanje institucijama u kulturi.** Taj modul prenosi znanje i vještine upravljanja primijenjene na specifične muzejske probleme. Studenti će naučiti analizirati strukturu organizacije, razmišljati na financijski odgovoran način, vrednovati složenu društveno-radnu dinamiku u muzeju i raditi s njom te planirati i provoditi vlastite vizije.

Obuhvaća ove teme: vođenje, organizaciju, uredsku dokumentaciju, upravljanje, upravljanje financijama, proračun, financijsku odgovornost, službenike, kadrovske poslove, marketing, prikupljanje novčanih sredstava, objekte i rizik te strateško planiranje.

□ **Planiranje izložbe.** Modul će pružiti studentima uvid u organizaciju izložbe, znanstvene discipline koje su u to uključene, glavne praktične aspekte postavljanja izložbe te primjenu "jezika izložbe". Studenti će steći znanje i vještine organiziranja izložbe koja će postići maksimum komunikacije s obzirom na trenutačnu razinu znanja na području "jezika izložbe".

Teme su: etape u postavljanju izložbe, osnovni pojmovi i vještine, funkcije i značenje izložbenog predmeta i teksta, upotreba medija, grafičke tehnike, boje, svjetlost, materijali, upotreba kontekstualnih i obrazovnih metoda.

DODATNI SADRŽAJI REINWARDT AKADEMIJE. U svojim prostorima Reinwardt akademija posjeduje niz specijaliziranih sadržaja poput laboratorija za konzervaciju i dokumentaciju, fotografskog studija i kompjuterske sobe s internetom i pisačima. Svi studenti imaju svoju e-mail adresu.

Knjižnica Reinwardt akademije studentima nudi više od 9 000 knjiga i preko 100 časopisa. Tu se također čuvaju i magistarski i diplomski radovi studenata. Knjižnica ima digitalno obrađen katalog, a studenti Reinwardta mogu se koristiti knjižnicom Amsterdamske škole za umjetnosti i nekim knjižnicama Sveučilišta u Amsterdamu.

NOVI SUSTAV. Od kraja 2004. poslijediplomski studij dobio je nizozemsku akreditaciju i upisan je u Središnji registar za diplomatske studije višeg obrazovanja. Moduli su promijenili nazive, ali njihov je sadržaj ostao isti. Novost je i obvezna praksa u muzejima.

MOJE ISKUSTVO STUDIRANJA NA REINWARDT AKADEMIJI. Već sam spomenula kako studij daje čvrsti temelj i znanje cjelokupne muzejske prakse. Iako su neki studenti negodovali da ima premalo teorije i da im je praktični pristup pomalo banalan, meni je, nakon studija muzeologije u Zagrebu, koji je više teorijski usmjeren, taj način svakako dopunio znanja iz muzeologije. Seminari koje smo pisali na kraju svakog modula uvijek su morali imati stvaran problem kao podlogu, a s koliko ćemo se i kojim izvorima služiti pri rješavanju tog problema, ovisilo je o nama samima, što je svakako kreativniji način učenja nego propisivanje obvezne literature.

Nove i drukčije ideje u predavaonicu su donosili i inozemni predavači, koji su većinom dolazili iz Velike Britanije i Sjedinjenih Američkih Država, ali i iz Vijetnama. Među njima bih istaknula Patrica Boylana, Garyja Edsona i Gail Lord, poznata i priznata imena s područja muzeja i baštine.

Bogata knjižnica, raznovrsni stručni predavači i posjeti muzejima svakako su dragocjeni izvori znanja što ga pruža Reinwardt akademija, ali mislim da se jednako toliko nauči i od studenata samih, i to ne samo u učionicama (naime, često su održavani seminari na kojima su studenti opisivali svoja iskustva ili viđenja muzejske prakse) već i izvan njih jer smo se svi doista čvrsto povezali i sprijateljili uza sve međusobne razlike. Jer, studenti Reinwardta

dolaze sa svih strana svijeta, različitih su rasa, vjera, godina i iskustva. Bilo nas je iz Japana, Tajlanda, Uzbekistana, Španjolske, Estonije, Libanona, Jamajke, Kube itd. Neki su tek završili fakultet, a drugi su bili dugogodišnji muzejski djelatnici. Ali sve te razlike nisu nas razdvajale već spajale i doista mislim kako su sami studenti jedno od najvećih bogatstava i prednosti Reinwardt akademije.

Primljeno: 22. studenog 2005.

REINWARDT ACADEMY, AMSTERDAM

In 2001 and 2002, after finishing a course in art history, comparative literature and an additional course of museology at the Faculty of Humanities and Social Sciences in Zagreb, the author of this article Ana Biško spent a period at the Reinwardt Academy in Amsterdam. Her stay in Amsterdam prompted her to write this article, in which she talks of the curriculum of the post-graduate course and the contents of the modules the objectives of which are to enable students to create a general account of the history of museums and the museum profession, the recognition of ideological biases in museum practice, and the proposition of improvements by following the principles of ICOM's Code of Ethics; to describe and analyse the social role, the spatial and organisational structure of the museum, the exhibition and museum objects. At the end of 2004 the post-graduate course was officially accredited in the Netherlands and entered into the central register for higher education degree courses.